

Babysitters in Early Childhood: A Research on Parents' Experiences and Perspectives on Babysitters

Hatice Zeynep İNAN
Özlem DOĞAN-TEMUR
Dumlupınar University, Faculty of Education

Abstract

Babysitters are lifesavers for the mothers who work full time and do not have many childcare options. In Turkey, it is common in extended families for grandmothers or unmarried relatives, especially aunts, to take care of children. However, not all mothers have this option today. Babysitters or nannies are one form of external childcare that mothers turn to. As babysitting is a very newly developing field, it is essential to explore and examine the experiences mothers have had with their babysitters and make recommendations based on the research conducted in more experienced countries on this topic. In this study, mothers' experiences and thoughts are examined. The study involved 17 mothers living in central Kutahya, Turkey. To choose the participants, the study utilized the convenient sampling method. Findings of the study showed a need for professional development courses for babysitters, as well as training for parents on how to provide quality education for their children.

Keywords: *Babysitter, Problem, Mothers' experiences*

SUMMARY

Babysitters are lifesavers for the mothers who work full time and do not have many childcare options. In Turkey, it is common in extended families for grandmothers or unmarried relatives, especially aunts, to take care of children. However, not all mothers have this option today. For example, as more mothers move away from their extended families to other cities, for work or other reasons, there is a greater need for external childcare. Babysitters or nannies are one form of external childcare that mothers turn to. As babysitting is a very newly developing field, it is essential to explore and examine the experiences mothers have had with their babysitters and make recommendations based on the research conducted in more experienced countries on this topic.

PURPOSE

In this study, mothers' experiences and thoughts are examined in terms of the reasons they needed babysitters, where they found their babysitters, what they expect

from babysitters, what security or health examination they looked for, whether they have changed babysitters before (and if so, why), how they learn about what their children and the babysitter do together, and what kinds of problems they may have had with their babysitters.

METHOD

The study involved 17 mothers living in central Kutahya, Turkey. To choose the participants, the study utilized the convenient sampling method, which involves selecting neighbors, relatives, and parents for interviews. The researchers collected data by conducting face-to-face half-structured interviews. Interviews were conducted in places convenient for participants. For example, home-visits to participants' homes were done according to the preferences of the participants. The study utilized one of the qualitative research methods, namely phenomenography, to collect and analyze the data. The interview data, which were recorded with a tape-recorder, were listened to by the researchers many times. The interviews were transcribed verbatim and transformed into computer documents. Then the most frequently occurring themes were identified, and examples for each theme were recorded in tables.

FINDINGS

The findings of this phenomenographic research showed that many of the mothers hired babysitters because they needed someone to take care of their children while they were at work. Moreover, they mostly relied on the recommendations of their friends, neighbors and relatives when selecting a babysitter. They usually did not perform a security check or ask babysitters for a health examination; rather, they usually relied on other people's opinions of potential sitters.

Another interesting finding of the study is that mothers have a wide range of expectations from babysitters, such as good hygiene, truthfulness, affection, and protection for their children. Only one mother expected her babysitters to have some degree of education, at least high school. Another mother explained that she expected the babysitter to have some experience with childcare. However, the study shows that mothers did not expect much from babysitters in terms of contributing to the education of their children. They mostly expected babysitters to meet their children's physical needs, such as feeding and cleaning. It might be concluded that mothers had low expectations from babysitters in terms education of their babies. To monitor whether their babysitters were meeting expectations, this study showed that mothers made use of surveillance cameras to see what babysitters do with their children, asked neighbors if they heard or saw something wrong going at the home, and watched their children's behaviors to see if there were any changes.

Lastly, the findings of the current study showed that the most serious problems occurring among the babysitters, parents and the children involved certain behaviors on the part of the babysitters, such as taking the children outside without permission from

the parents, not showing up to babysit at the agreed time. These problems do not seem extreme and may be quite easy to solve.

DISCUSSIONS AND CONCLUSIONS

Findings of the study showed a need for professional development courses for babysitters, as well as training for parents on how to provide quality education for their children. Since babysitters play an important role in children's education and development, it is essential for them to have some training on child development and learning. To improve the quality of babysitting, an organization is needed to train babysitters in child development and learning, and to educate parents about finding quality babysitters. Such an organization could also help parents find quality babysitters in Turkey and continue to supervise both babysitters and parents.

Okulöncesi Eğitim Döneminde Çocuk Bakıcıları: Ebeveynlerin Yaşantıları ve Görüşleri Üzerine Bir Araştırma

Hatice Zeynep İNAN
Özlem DOĞAN-TEMUR

Dumlupınar Üniversitesi, İlköğretim Bölümü, Okul Öncesi Eğitimi A.B.D

Özet

21. Yüzyıl'da, çocuk bakıcıları, annelerin- özellikle tam zamanlı çalışan annelerin veya çocuklarının bakımı için başka seçeneği olmayan annelerin vazgeçilmez haline gelmiştir. Türkiye'de geniş ailelerde anneanne, babaanne, bekâr akraba kızları, teyze ve halaların çocuk bakımını üstlendiği sıkça görülmektedir. Ancak, günümüzde bütün annelerin böyle bir olanağı yoktur. Bakıcılar, bu yardımı sağlayan, anne işte iken veya müsait değilken, çocuğun bakımını üstlenen kişiler olarak karşımıza çıkmaktadır. Türkiye'de yeni gelişmekte olan bu alanla ilgili annelerin çocuk bakıcılarıyla yaşadığı deneyimlerini ve görüşlerini irdelemek ve bu konuda uluslararası alan yazınına temel olarak önerilerde bulunmak, alanın gelişimine katkı sağlayabilir. Bu çalışmada annelerin deneyim ve görüşlerini almak üzere çeşitli soruları temel alan bireysel görüşmeler yapılmıştır: Bu çalışmaya Kütahya merkezde yaşayan toplam 17 anne katılmıştır. Katılımcıların seçiminde kolay ulaşılabilirlik metodu kullanılmıştır. Bu çalışma çocuk bakıcıları için mesleki gelişim kurslarının gerekliliğini ve ebeveynlerin çocuklarına kaliteli eğitim sağlama konusunda bilinçlendirilmesi gerekliliğini ortaya koymuştur.

Anahtar kelimeler: Çocuk/Bebek bakıcısı, Problem, Annelerin deneyimleri

21. Yüzyıl'da çocuk bakıcıları, annelerin- özellikle tam zamanlı çalışan annelerin veya çocuklarının bakımı için başka seçeneği olmayan annelerin vazgeçilmez haline gelmiştir. Türkiye'de geniş ailelerde anneanne, babaanne, bekâr akraba kızları, teyze, hala ve büyük kardeşin çocuk bakımını üstlendiği sıkça görülmektedir (MEB, 2007). Ancak, günümüzde bütün annelerin böyle bir olanağı yoktur. Örneğin, iş için başka şehirlere göç eden anneler, hem çalışmak hem de çocuğunu tek başına yetiştirmek durumunda olan yalnız anneler [single mothers] bebek ve çocuklarının bakımı için dışarıdan güvenilir bir yardıma ihtiyaç duymaktadır (Farahat, 2009; Wintrob, 1997). Bakıcılar, bu yardımı sağlayan, anne işte iken veya müsait değilken, çocuğun bakımını üstlenen kişiler olarak karşımıza çıkmaktadır. Okulöncesi eğitim kapsamında geliştirilebilecek bu alanla ilgili Türkiye'de çok fazla araştırma bulunmamaktadır. Uluslararası alan yazında ise bu konuda farklı araştırmalar karşımıza çıkmaktadır (örn., Christophersen, 2005; Farahat, 2009; Wintrob, 1997).

Çocuk bakıcılığı, özellikle okul öncesi kurumların çok yaygın olmadığı, akraba gibi çocuk bakımı için desteğin var olmadığı veya çocuğun çok küçük olduğu dönemlerde annelerin özellikle gündüz bakımı tercih ettiği önemli bir hizmettir. Bazı durumlarda ebeveynlerin çocuklarıyla ilgili yaşadıkları problemleri (davranış bozukluğu, kardeş kavgası gibi) çözmeye başvurdukları hizmettir (Christophersen, 2005). Öte yandan, çocuk bakıcılığı, hafta içi gündüz mesai saatleri dışında, kreş, yuva ve anaokulu gibi kurumların açık olmadığı zamanlarda başvuru alan bir hizmet olarak da karşımıza çıkmaktadır. Örneğin, İskoçya’da çalışan veya yalnız anneler için kâr amacı gütmeyen hizmet veren kurumlarla yapılan bir çalışmada, çocuk bakıcılığı, hafta içi sabah 8 akşam 6 arası dışında kalan saatlerde ve hafta sonunda ihtiyaç duyulan çocuk bakım hizmeti olarak da tanımlanmıştır (Wilson, Hall, & Davidson, 2007).

Günümüzde, denetimden uzak, kapalı kapılar ardında çocuk bakıcılığının yapılması ile bakıcının çocuğu istismar ve ihmal etmesi (Yativ, 2005), bakıcının yaşının küçük (15 yaş gibi) ve tecrübesiz olmasından kaynaklanan yetersizlik (Koren, Carmeli, Carmeli, & Halsam, 1993), veya bakıcı ve aile arasında kültür ve sınıf farkından kaynaklanan eğitim/çocuk yetiştirme anlayışındaki çatışma (Greenfield, Flores, Davis, & Salimkhan, 2008; Wrigley, 1999) gibi sorunlar ortaya çıkmıştır. Bakıcının çocuk ölümüne sebebiyet vermesi (Stuart, 2008) veya fiziksel taciz uygulamasından (Baker, 2009) acil zamanlarda bakıcı bulunamamasına (Graham, 2006) kadar uzanan sorunlar tespit edilmiştir. Bu sorunlar ve bakıcının, çocuğun eğitimi ve gelişimi üzerinde oynadığı önemli rol (örn., Bağlanma teorisinde Bowlby (1958, 1982)’ye göre çocuk bakıcı arasında güvenli bağlanmanın gerçekleşmesi, çocuğun duygusal gelişiminin olumlu yönde ilerlemesini sağlar), ebeveynlerin eğitilmiş, tecrübeli, güvenilir bakıcı ve aracı kurum arayışını beraberinde getirmiş, ebeveynleri ve karar mekanizmalarını çözüm arayışı içine itmiştir. Bakıcının gizli kamera ile denetlenmesi, bakıcıların bakıcılık lisansına sahip olması (Yativ, 2005) ve bakıcının ilkyardım derslerini de içeren bebek bakıcılığı kursuna devam etmiş olması şartlarını aramak (Koren v.d., 1993), örnek olarak verilebilir.

Bu araştırmanın amacı annelerin çocuk bakıcılarıyla yaşadığı deneyimlerini ve görüşlerini irdelemek ve bu konuda uluslararası alan yazınına temel olarak önerilerde bulunmak, okulöncesi eğitimi alanının gelişimine katkı sağlamaktır. Bu amaçla, annelerin deneyim ve görüşlerini almak üzere çeşitli soruları temel alan bireysel görüşmeler yapılmıştır: 1- Neden bakıcıya ihtiyaç duydunuz? 2- Bakıcıyı nasıl / nereden buldunuz? 3- Bakıcıdan beklentileriniz nelerdir? 4- İşe almadan önce bakıcınız hakkında güvenlik araştırması yaptınız mı? Bunlar nelerdir? 5- İşe almadan önce bakıcınız hakkında ruhsal ve fiziksel sağlık araştırması yaptınız mı? 6- Bakıcı değiştirme gereği duydunuz mu? Neden? 7- Bakıcı çocuğunuzla yalnızken neler yaptığını nereden biliyorsunuz? 8- Bakıcı/bakıcılarınızla yaşadığınız sorunlar nelerdir?

YÖNTEM

Bu çalışmada, yorumcul paradigma kapsamında, nitel araştırma yöntemlerinden olan Fenomenografi yöntemi kullanılmıştır. Marton (1994)’a göre, Fenomenografi ampirik çalışmalarda kişi ya da kişilerin tecrübelerine ve dünyayı nasıl algıladıklarına

odaklanır. Olaylar kişilerin bakış açılarına göre farklı yorumlanacağından dolayı. Fenomenografi’de asıl olan “tecrübe ve kişinin bakış açısıdır” der. Tecrübe ile bakış açısı terimlerinin birbirinin yerine sıkça kullanıldığı Fenomenografi yönteminde (Marton, 1994) araştırmacı katılımcıların “kafasının içindekini” öğrenmeyi hedefler (Webb, 1997). Bu araştırmanın amacı annelerin çocuk bakıcılarıyla yaşadığı deneyimlerini ve görüşlerini irdelemek olduğundan Fenomenografi yöntemi araştırmanın amacıyla örtüşmektedir.

Denzin ve Lincoln (2003) yorumcul (i.e., interpretive/constructivist) paradigmanın natüralist (i.e. naturalistic) araştırma metotlarını içerdiğini belirtmiştir. Araştırmanın paradigmasına uygun metotların seçilmesi gerektiğinden (Glesne & Peshkin, 1992) bu çalışmada uygun veri toplama tekniği (i.e., görüşme tekniği) ve Fenomenografi’nin öngördüğü veri analiz prosedürleri takip edilmiştir.

Katılımcılar

Bu çalışmaya Kütahya il merkezinde yaşayan toplam 17 anne katılmıştır. Katılımcıların seçiminde kolay ulaşılabilirlik metodu kullanılmıştır, örneğin komşular, akraba ve tanıdıklar. Bireysel görüşmeler katılımcıların tercih ettiği rahat mekânlarda gerçekleştirilmiştir. Bazı görüşmeler katılımcıların evlerinde yapılmıştır.

Veri Toplama Araçları

Fenomenografi yöntemine uygun olarak annelerin bakıcıyla ilgili yaşantılarını ve bakış açılarını öğrenmek, bu konuda veri toplamak amacıyla yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme formunun hazırlanması bazı aşamalardan geçtikten sonra tamamlanmıştır. Öncelikle konu ile ilgili alan yazın incelenmiş ve araştırmacılar tarafından tartışılmıştır. Ardından alan yazından edinilen ön bilgilerle ön görüşme soruları hazırlanmıştır. Hazırlanan ön görüşme soruları dört anneye uygulanmış ve anlaşılmayan ya da işlemeyen sorular düzeltilmiştir. Son aşamada ise hazırlanan görüşme formu iki alan uzmanı tarafından tekrar gözden geçirilerek son halini almıştır.

Verilerin Analizi

Araştırmanın analizinde Fenomenografi yöntemine uygun veri analizi kullanılmıştır. Bunun için öncelikle ses kaydı halinde toplanan veriler tekrar tekrar dinlenmiştir ve bilgisayar ortamında yazılarak metne dönüştürülmüştür. Metinler iki kez okunmuş ve analiz için ilk adım olarak görüşme yapılan her kişiye bir numara verilmiştir. Bu numaralar tablolarda kategorilerin yanlarında bulunan numaralardır. Daha sonra sırayla her soru için verilen yanıtlar incelenmiş, kategoriler belirlenmiş, tablolar oluşturulup kategorilere örnek olabilecek birkaç konuşma cümlesi örnek olarak verilmiştir. Kategoriler belirlenirken araştırmacılar ve bu alanda uzman bir başka araştırmacı birlikte çalışmış ve daha sonra ortak kategoriler ve tablolar belirlenmiştir.

BULGULAR VE YORUMLAR

Tablo 1.

Soru: Neden Bakıcıya İhtiyaç Duydunuz?

<i>Kastedilen</i>	<i>İfade Edilen</i>
<ul style="list-style-type: none">• Çalışma (1,2,4,8,9,10,12,13)• Fazla çocuk sayısı (3)• Yakının olmaması (5,9,15)• Kurum eksikliği(6)• Vakit ayırmak(7)• Kurumlara güvensizlik (11)• Boşanma (17)	<ul style="list-style-type: none">• “Çocuğuma bakabilecek başka bir kişi ve kuruluş olmadığından dolayı bakıcıya ihtiyaç duydum.”(6)• “...ayrıca kreşlere güvenmediğim için ...” (11)• “Üç çocuğum var. Hepsi ile ayrı ayrı zaman geçirmek için. Kızım ana sınıfına devam ediyor, toplantılarına rahat katılıp onu takip edebilmek için, dışarıda yapmam gereken işlerde çocukları üzmeden, uyku saatini geçirip, bölmeden işlerimi halledebilmek... vs” (7)

Tablo 1 incelendiğinde annelerin bakıcıya olan ihtiyaçlarının büyük oranda çalışmalarıyla ilişkili olduğu söylenebilir. Yine annelerin çocuklarına bakarken yardıma ihtiyaç duydukları, yardım edecek yakınlarının ve bakıcı dışında yardım alabilecekleri başka bir kurumun olmamasının da bakıcı desteği almalarında etkili olduğu söylenebilir. Yine kategoriler incelendiğinde kurumlara güvensizlik kategorisi dikkati çekmektedir. Bir anne kendisi isteyken çocuğunun bakıma ihtiyaç duyduğu ve bu işte kreşlere güvenmediğini belirtmiştir. Çocuk sayısının fazlalığı ve annelerin evdeki ve dışarıdaki işlerini daha rahat yapabilmek için de bakıcıya ihtiyaç duydukları annelerin ifadelerinde görülmektedir.

Tablo 2.

Soru: Bakıcıyı Nasıl / Nereden Buldunuz?

<i>Kastedilen</i>	<i>İfade Edilen</i>
<ul style="list-style-type: none">• Aile çevresi(1)• Tavsiye (2,3,4,6,8,9,10,11,12,13,15,16, 17)• Komşu(5)• Başka bakıcı(7)• Bakıcının kendi çabası(14)	<ul style="list-style-type: none">• “Burada uzun zamandan beri tanıdığım güvendiğim bir arkadaşım vardı. Ona anlattım bu durumu, o da bana birini tavsiye edebileceğini söyledi. Onun tavsiyesi üzerine buldum.” (16)• “Bakıcıyı daha önceden tanıdığım bir ablamın bakıcısı sayesinde buldum.” (7)• “Biraz tesadüf oldu diyelim, bakıcı bizi buldu. Annemin komşusuydu. Anneme Zeliha'nın çocuklarına ben bakayım diye istemiş. Biz de konuştuk şartlarımızı bildirdik, onlarda kabul ettiler, böyle başladı.” (14)

Anneler bakıcıyı genellikle tavsiye üzerine bulduklarını ifadelerinde belirtmektedirler. Kategoriler incelendiğinde bakıcı bulunurken komşuların, diğer bakıcıların yine aile çevresinin bakıcı bulmada bir yol olarak görüldüğü, genel olarak da çevrelerinde güvendikleri kişilerden yardım aldıkları dikkati çekmektedir.

Tablo 3.

Soru: *Bakıcıdan Beklentileriniz Nelerdir?*

<i>Kastedilen</i>	<i>İfade Edilen</i>
<ul style="list-style-type: none">• Temiz (1,2,7,8,11,13,14,16)• Dürüst (2,3,7,10)• Sevgi dolu (2,8,9,10,12)• Vicdanlı (2,3,9)• Görüntü (3,5)• Anne olması (5,7)• Konuşma (5,11,13)• Aile hayatı (6)• Değer yargıları (6)• Allah korkusu(7)• Bilinçli(7)• İşe ihtiyacı olması(12)• Sigara içmemesi(12,17)• İletişimi(13)• İyi Beslemesi(14)• Referans yeterli(15)• Tecrübeli(16,17)• Eğitim Düzeyi(16)	<ul style="list-style-type: none">• “Temiz olmasına, oturup kalkması, konuşması, insanlarla iletişimi, çocuğumla iletişimi. Çocuğumun beslenmesine dikkat etsin, ona eğitici olsun, öğretici olsun, onun isteklerini karşılayabilsin, cevap verebilsin.” (13)• “İlk önce anne olması. Çünkü çocuğu olan annenin biraz daha fedakâr olduğunu düşünüyorum. Bunun dışında dış görünüşüne, kılık kıyafetine, konuşmasına, çocuklarıyla iyi vakit geçirmesine ve de örnek olmasına.” (5)• “Tecrübeli olmasına dikkat ettim öncelikle. Kaç yıldır bu işi yapıp yapmadığını sordum. Eğitim düzeyine baktım. En az bir lise mezunu olmasını istedim. Temiz mi, titiz mi onlara bakmaya çalıştım yani dikkat ettim.” (16)

Anneler çoğunlukla bakıcılarından temiz, dürüst, sevgi dolu ve vicdanlı olmalarını beklemektedirler. Yalnızca 16 numaralı anne ‘Oğluma sadece bakmasının yanında yeme içme dışında ona bir şeyler vermesini ona bir şeyler katmasını istiyorum. Yani eğitimine olsun öğretici bir şeyler vermesini istiyorum.’ diyerek bakıcının çocuğun fiziksel ihtiyaçları dışında eğitimine de katkıda bulunmasını istediğini belirtmektedir. Eğitim düzeyi ve bu konudaki tecrübesini yalnızca 16 ve 17 numaralı anneler önemsediklerini ifade etmişlerdir.

Tablo 4.

Soru: *İşe Almadan Önce Bakıcınız Hakkında Güvenlik Araştırması Yaptınız mı? Bunlar Nelerdir?*

<i>Kastedilen</i>	<i>İfade Edilen</i>
<ul style="list-style-type: none">• Yapmadım (1,10,12,13,15)• Daha önce çalıştığı yer (2,7,8,11)• Güler yüz(3)• Çevreye danışma(4,6,11)• Tanıyordum(5)• Ailesini araştırma(7)• Referanslı (9,12,14,15,16)• Sağlık durumunu araştırma(17)	<ul style="list-style-type: none">• “Hayır yapmadım arkadaşım tavsiye ettiği için gerek duymadım.” (10)• “Referansla olduğu için gerek duymadım. Bunun içinde zamanım da yoktu zaten.” (9)• “Evet yaptım. Çevreye sordum, soruşturdum(4) Elbette araştırdık. Daha önceki referansları ile görüştük, ailesini tanıdık.” (7)• “Açıkçası yapmadım. Arkadaşımın sözleri benim için güvenlik araştırması yapmayacak şekildeydi.” (15)

Güvenlik araştırması yaptırdınız mı sorusuna anneler genel olarak bakıcı adayının çevresinden edindikleri bilgileri yeterli gördüklerini, kendilerinin bakıcıyı görünüş olarak incelediğini bunun da yeterli olduğunu, bakıcı adayının aile yapısının her şeyi açığa koyduğunu söyleyerek cevap vermişlerdir. Sekiz numaralı anne ‘ *Daha önce çocuk bakıp bakmadığına baktım. O kişilere sormaya çalıştım.* ’ diyerek tecrübenin çocuk bakımında dikkate alınması gereken bir unsur olduğunu vurgulamıştır.

Tablo 5.

Soru: *İşe Almadan Önce Bakıcınız Hakkında Ruhsal Ve Fiziksel Sağlık Araştırması Yaptınız mı?*

<i>Kastedilen</i>	<i>İfade Edilen</i>
<ul style="list-style-type: none">• Yapmadım(1,5,6,8,10,11,12,14,17))• Hekimlik bilgilerime göre(2)• Hastalıklarını sorma(3,17)• Konuşması(6)• Zamana bırakma(7)• Deneme süresi(13)• Görünüşü(6,15)• Kendisiyle görüşme(16)	<ul style="list-style-type: none">• “Tanıdığımız kişi olduğu için gerek duymadık.” (14)• “Belli hastalığı olup olmadığını sordum. O da yok dedi.” (3)• “Ruh sağlığı normal olmayan insanlarda davranış bozukluğu da olacağını düşünüyorum. Bir araştırma yapmadık. Ama zaman içinde öğrenebiliyoruz.” (7)• “Ruhsal ve fiziksel bir araştırma yapmadım. Yani görünüşüne, konuşmasına bunlara baktım.” (6)

Tablo 5 incelendiğinde yapmadım, hastalıklarını araştırma, konuşmasına bakma, zamana bırakma, deneme süresi verme, dış görünüşünü karar verirken ipucu olarak kullanma, bakıcı adayıyla yapılan görüşmeler gibi kategoriler görülebilir. Görüşme

yapılan on yedi anneden dokuzu bakıcı adayının ruhsal ve fiziksel sağlık araştırması yapmadıklarını geriye kalanlar da kendi görüşleriyle bakıcı adayının fiziksel ve ruhsal sağlığının yerinde olup olmadığına karar verdiklerini belirtmişlerdir.

Tablo 6.

Soru: Bakıcı Değişirme Gereği Duydunuz Mu? Neden?

Kastedilen	İfade Edilen
<ul style="list-style-type: none">• Sigara(2,17,9)• Sağlık sorunları(3)• Hayır(1,7,11,12,13,15,16,4,5)• Çalışan işveren ilişkisinin kaybı(6)• İlgi eksikliği(8,9,14)• İzinsiz hareketler(9)• Bakım eksikliği(14)• Dayak(17)	<ul style="list-style-type: none">• “Evet dudum. Çocukların yanında sigara içtiği için, ayrıca diğer bakıcıya üçüzleri bırakıp haberim olmadan çok sık dışarı çıktığı için.” (2)• “Evet duydum. Çocuğuma yeterli gelmemeye başladı. İlgilenmediğini fark ettim.” (8)• “Evet duydum. Çünkü çalışan işveren ilişkisini dengeleyemedik ve zaman içerisinde bunu yitirdik. Saygı sınırını da aşmıştı. Bunlardan dolayı yani.” (6)• “Çocuğumun yanında sigara içiyordu, başlarken içmiyorum demişti. Bir de çocuğumu dövüyormuş. Komşular bağırma sesleri duyuyorlarmış.” (17)• “Evet duydum. İlk bakıcımızla anlaşamadık. Yemek yediremiyordu, kapı pencere olaylarına dikkat etmiyordu, çocuklar anlaşamadı, kendi çocukları vardı bizimkilerle ilgilenmesi zor oluyordu, çocuk sürekli hastalanıyordu.” (14)

Bakıcı değişirme gereği duydunuz mu sorusuna on yedi anneden on beşi sigara, sağlık sorunları, çocuklarına bakarken yeteri kadar ilgi göstermemeleri, izin almadan yaptıkları hareketler, dayak gibi nedenlerden dolayı bakıcı değiştirmek zorunda kaldıklarını ifade etmişlerdir. On dört numaralı anne ‘*Ona biraz açıkçası kendi çocuklarıyla birlikte zor geldi zaten paraya da ihtiyacı yoktu ama ikinci bakıcımızın hem paraya ihtiyacı var hem de çocukları çok seviyor.*’ ifadesiyle çocuk bakacak kişinin kendisinin öncelikle rahat olması gerektiği ve alacağı paraya ihtiyacı olması gerektiğini belirtmiştir.

Tablo 7.

Soru: *Bakıcı Çocuğunuzla Yalnızken Neler Yaptığını Nereden Biliyorsunuz?*

<i>Kastedilen</i>	<i>İfade Edilen</i>
<ul style="list-style-type: none">• Yakınının kontrolü(1)• Güvenlik kamerası (2,10,13,17)• Çocuğum mutlu(3,12)• Çocuğın davranışları (4,5,6,8,9,11)• Bakıcıya soru (5,11,15)• Çevrenin gözlemleri (7,8,9)• Ani baskınlar(9)• Deneme süresi(13)• Çocuğın anlattıkları (14,16)	<ul style="list-style-type: none">• “Eve geldiğimde çocuğum hareketleriyle bana neler yaptığını anlatıyor. Ayrıca bakıcımda bana her gün rapor veriyor.” (11)• “İşten geldikten sonra büyüklere soruyorum “vaktinizi nasıl geçirdiniz?” diye. Küçüğün de hal ve hareketlerinden, bir de yüzündeki ifadeyle o şekilde anlıyorum.” (5)• “Bir ay kadar evimde güvenlik kamerası kaldı. O şekilde izledim yani. Bir ay da zaten benimle birlikte çalıştı. İki aylık deneme süreci gibi bir şey oldu. Şu anda da devam ediyor.” (13)

Anneler çocuklarının bakıcıyla yalnızken neler yaptığını genellikle geleneksel yollarla öğrendiklerini ifadelerinde belirtmişlerdir. Dört anne güvenlik kamerası kullandığını diğer anneler ise ani baskınlar, çocuğın tavır ve davranışları, çevrenin bakıcı hakkında söyledikleri, bakıcıyla yapılan görüşmelerin bakıcı ve çocuk yalnızken neler olduğunu yansıtacağına inandıklarını söylemişlerdir. On dört numaralı anne ‘*çocuktan öğreniyoruz, her şeyi çocuk söylüyor. Ödüllendirdiğini, gezdirdiğini her şeyi anlatıyorlar. Kızdığı zaman moralleri bozuk oluyor zaten*’; 8 numaralı anne ‘*Çocuğumdan bilgi almaya çalışırım ya da komşular bilgi verirler.*’ şeklinde görüş belirtmişlerdir.

Tablo 8.

Soru: *Bakıcı/Bakıcılarınızla Yaşadığınız Sorunlar Nelerdir?*

<i>Kastedilen</i>	<i>İfade Edilen</i>
<ul style="list-style-type: none">• Çıkış saatlerim (1)• Hijyen (2)• Geliş saati (2, 7, 14)• Sigara (2)• İzinsiz hareketler (2)• Zamanla beklenti artışı (3,5)• Yaşamıyorum (4, 11, 12, 13, 15, 16, 17)• Çalışan işveren ilişkisinin kaybı (6)• Dedikodu (6)• İşimize karışıyor (6)• Çocuğa yanlış telkinler (6)• Düşük eğitim düzeyi (6)• İş gibi görmeme (7)• Çocuğu besleme (7)• Oyun Oynamıyor (8)	<ul style="list-style-type: none">• “Kendilerinin bir işte çalıştığının farkına varmıyorlar. Bu zaman içerisinde oluyor. Aileden biri gibi oluyorlar zamanla. O zaman da beklentilerim karşılanamıyor dolayısıyla. Aile ortamındaki gördükleri ve duydukları sırları başkaları ile paylaşabiliyorlar ister istemez.” (6)• “Hijyen, mesaiye başlama saati, sigara içilmesi, izinsiz çıkması.” (2)• “Bazen mesai saatleri konusunda problem yaşadığımız oluyor. Bazı düzenler koyuyorsun bazen o düzenler bozuluyor, kurallar çiğnenebiliyor. Onun dışında pek problem yaşamadım.” (5)

Bakıcılarla yaşanan sorunlar on beş kategoride toplanmıştır. Anneler bakıcıların çocuk bakıcılığını bir iş olarak görmemesinden ve düşük eğitim düzeyinden kaynaklanan bir takım sorunlardan bahsetmektedirler. Annelerin de bakıcılarından beklentilerinin çok fazla olduğu görülmektedir. Yalnızca sekiz numaralı anne bakıcısının oyun oynamamasından söz etmiştir. Altı numaralı anne *‘Yani kendinizle ilgili birçok şeyi beklemediğiniz anda başkalarından duyabiliyorsunuz. Bu da hiç hoş olmuyor. Kendi düzenlerini kuruyorlar eve zamanla. Ayrıca alınacak ve verilecek şeylere müdahale edebiliyorlar zamanla. Bu da hiç hoş bir şey değil. Çocuğunuza yanlış telkinlerde bulunabiliyorlar, yanlış şeyler öğretebiliyorlar, öğretmek istemediğiniz birçok şeyi öğretebiliyorlar. Ayrıca kendi bildikleri kadar öğretebiliyorlar; yani planlı programlı bir öğreti yok ortada sonuçta. Yani genelde çocuk bakıcılarının eğitim düzeyi düşük. Bu da gerçekten üzücü bir şey.’* diyerek genel olarak çocuk bakıcılarının eğitimi olmadığını ve bakıcı ararken bu var olanlar içinden seçim yapmak zorunda olduklarını söylemektedir.

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışmada görülmüştür ki, anneler çoğunlukla çalıştıkları ve çocuklarına bakacak başka kurum/kişi olmadığı için bakıcı tutmaktadırlar. Anneler çoğunlukla tanıdıklarının tavsiyesi üzerine seçtikleri bu bakıcılarla ilgili resmi kaynaklara dayanan, herhangi bir güvenlik soruşturması ya da sağlık araştırmasını yapmamaktadır. Gibbs (2006) bakıcılar konusunda ebeveynlere, tanıdık tavsiyesi veya referansla gelen bakıcıların evde çocukla etkileşimini gözlemlenmelerini ve çocuğun bakımından ve

güvenliğinden onun sorumlu olacağını hatırlatmalarını tavsiye etmiştir. Gibbs cinsel tacizin çoğunlukla erkekler ve 18 yaşından küçük gençler; fiziksel tacizin ise (örn., vurma, tokat atma) bayanlar tarafından uygulandığını, ancak aile fertlerinin de fiziksel taciz uyguladıklarını belirtmektedir. Gerek cinsel taciz gerekse fiziksel tacizin çocuk bakımı sürecinde görülmesinin istenmeyen bir durum olduğu aşikârdır. Annelerle yapılan görüşmelerde kaliteli, eğitilmiş ve güvenilir bakıcı bulmanın oldukça zor olduğu sık sık vurgulanmıştır. Bu noktada eğitilmiş ve çocuk bakma konusunda kendini yetiştirmiş bakıcıların da beklentilerinin karşılanmasının önemi büyüktür. Bu noktada Garaham (2006)'ın kaliteli ve eğitilmiş bakıcı bulmanın zor olduğunu ve annelerin bakıcıları memnun etmek için çaba göstermeleri gerektiği konusundaki düşünceleri dikkati çekmektedir.

Annelerin bakıcılardan neler beklediği konusunda ise, temizlik, hijyen, dürüstlük, ve sevgi dolu ve vicdanlı olmasının ön plana çıktığı görülmektedir. Bu bulgular alan yazınla paralel yöndedir. Leach v.d.'nin (2008) yürüttüğü bir araştırmada, annelerin kaliteli bir çocuk bakımında bakıcıdan bekledikleri ilk üç şeyin “sevgi ve anlayış dolu bir ortam,” “güvenli bir ortam,” ve “endişeye mahal bırakmayan bakım hizmeti” olduğunu dile getirmişlerdir. Leach ve diğerlerine göre bu kaliteli bakımda sırasıyla aranan ölçütler şunlardır: 1) Sevgi ve anlayış dolu bir ortam, 2) Güvenli bir ortam, 3) Endişeye mahal bırakmayan bakım hizmeti, 4) Güvenilir bakım, 5) Profesyonel bakım hizmetinin sunulması, 6) Bebeklere yeni şeylerin öğretilmesi, 7) Annenin yerini tutabilecek bir bakımın sağlanması, 8) Yeterli kapalı oyun ortamı ve oyuncağın sunulması, 9) Yeterli açık alan oyun alanı ve oyuncağın sunulması (s. 196).

Bakıcının eğitimi konusunda sadece bir anne, en az lise mezunu olması konusunda beklentisini dile getirmiştir. Bir anne de tecrübenin önemine değinmiştir. Anneler bakıcılara genel olarak çocuğun yedirme, içirme, temizlik gibi fiziksel ihtiyaçlarıyla ilgili görevler yüklemişlerdir. Bu nedenle beklentileri de düşüktür. Bu bulgu alan yazınla paralel niteliktedir. Çocuk bakıcılarının eğitim verme gibi bir görevinin olmadığı, sadece çocuk bakımından sorumlu oldukları (Shpancer v.d., 2008) sık sık vurgulansa da, çocukların sağlıklı gelişimi açısından, bakıcıların mesleki gelişim seminerlerine katılmaları, bazı konularda kendilerini eğitmeleri zorunlu bir ihtiyaçtır (Boyce, 2008). Boyce, bebek bakıcılarının, acil durumlarda arayacakları telefon numaraları ve çocukların temizliği konusunda dikkat edilmesi gerekenler, güvenlik tedbirleri (uyurken yatış pozisyonundan, çevreden gelebilecek tehditle re kadar her türlü güvenlik öneminin alınması) ve ilkyardım konusunda bilgi olması gerektiğini öne sürmüştür. Bowlby (2007) ise, babasının öne sürdüğü Bağlanma (Attachment) teorisi ışığında, yürüttüğü çalışmada çeşitli eğitim modellerini incelemiş ve özellikle 0-36 ay döneminde annenin rolünü üstlenen kişilerin, güvenli bir bağlanma gerçekleşmediğinde çocuğun duygusal ve bilişsel sağlık durumunu olumsuz etkilere yol açabileceğini belirtmiştir. Bu eğitim modellerinde çocukların bakımını üstlenen kişilerin çocukların güvenli bağlanma sağlayabilmelerinin önemi vurgulanmıştır. Dolayısıyla, sadece kurumlarda değil, bağımsız evlerde çalışan bakıcıların da çocukların sağlıklı gelişebilmeleri açısından eğitilmesinin önemi bir kez daha ortaya çıkmaktadır. Bowlby bunu başarabilmek için bakıcının olabildiğince erken dönemde çocuğun bakımını üstlenmesi, uzun süre bebekle beraber olması, hatta yatılı kalıp geceleri bebeğin ihtiyacı

olduğunda hazır olmasının bebekle arasında birincil derecede bağlanmanın gerçekleşebileceğini belirtmiştir.

Bu çalışmada annelerin, bakıcı ile çocukları yalnız iken neler yaptığını takip amaçlı güvenlik kamerası kullandıkları, çocuğun davranışlarını izledikleri ve çevreden (komşu) bilgi edindikleri tespit edilmiştir. Gibbs (2006) bakıcının çocukla nasıl zaman geçirdiğini takip etmek için şunları önermiştir:

- Yaşadığınız yerde birisinin izni olmadan ses veya görüntü kaydı yapmak legal ise gizli kamera kullanın.
- Bir şeyinizi unuttuğunuzu ya da baş ağrınız olduğunu bahane ederek eve ani baskınlar düzenleyin.
- İçgüdülerinize güvenin ve bir şeylerin ters gittiğini hissediyorsanız, problemin üstüne gidin.

Son olarak, bakıcı ile yaşanan sorunlar arasında en fazla dile getirilen konunun, bakıcılığın bir iş gibi algılanmamasından kaynaklanan, mesai saatlerine, uymama, izinsiz hareket etme veya beklenen davranışı sergilememe gibi basit ve çözülebilir problemler olduğu görülmüştür. Öte yandan, bu çalışmada sadece hâlihazırda bakıcılarından memnun ve bakıcılarıyla çalışmaya devam eden annelerle görüşmelerin yapılması bu çalışmanın sınırlılığıdır. İleride yapılacak çalışmalarda, yaşadığı sorunlardan dolayı bakıcıyı bırakıp, farklı kurum (anaokulu gibi) ve kişilerden (anneanne gibi) bakım hizmeti alan ebeveynlerle görüşmek, yaşanan sorunların geniş kapsamda tespit edilmesini sağlayabilir. Genel bağlamda, çocuk bakıcılığı sektörünün kaliteli hale getirilmesi için Türkiye’de bazı çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır. Örneğin, ebeveynlere yardımcı olacak aracı kurumların kurulmasına, bakıcıların takip edebilecekleri mesleki gelişim seminerlerinin düzenlenmesine, denetim mekanizmasının kurulmasına ve ebeveynlerin veya çocuk bakıcılarının bilgi için başvuracakları Internet siteleri gibi kurum ve kuruluşlara ihtiyaç duyulmaktadır.

KAYNAKÇA

- Baker, A. (2009). Baby sitter is charged with sexual abuse of 3 boys. *New York Times*, 17-17. 5 Kasım 2009 tarihinde EBSCOHOST Database’den indirilmiştir.
- Bowlby, J. (1958). The nature of the child’s tie to his mother. *International Journal of Psycho-Analysis, September/October Part V*, 350 – 373.
- Bowlby, J. (1982). *Attachment and loss. Vol.1: Attachment* (2nd ed.). New York: Basic Books.
- Bowlby, R. (2007). Babies and toddlers in non-parental daycare can avoid stress and anxiety if they develop a lasting secondary attachment bond with one carer who is consistently accessible to them. *Attachment, 9(4)*, 307-319.

- Boyce, M. (2008). Sitting smart. *Current Health* 2, 34(5), 6. 15 Kasım 2009 tarihinde <http://proxy.lib.ohio-state.edu/login?url=http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=a2h&AN=28069541&site=ehost-live> linkinden indirilmiştir.
- Christophersen, E.R. (2005). Super nanny. *Pediatrics*, 115(6), 1768-1769. 25 Kasım 2009 tarihinde EBSCOHOST Database'den indirilmiştir.
- Denzin, N. K., & Lincoln, Y. S. (2003). Introduction: The discipline and practice of qualitative research. In N. K. Denzin & Y. S. Lincoln (Eds.), *The landscape of qualitative research: Theories and issues* (2nd ed., pp. 1- 46). Thousand Oaks, California: Sage.
- Farahat, F.M. (2009). Challenges facing female physicians in Egypt. *Archives of Environmental & Occupational Health*, 64(2), 121-128.
- Gibbs, B. (2006). Babysitters: What parents need to know. *Good Housekeeping*, 242(6), 90-90. 5 Aralık 2009 tarihinde EBSCOHOST Database'den indirilmiştir.
- Glesne, C., & Peshkin, A. (1992). *Becoming qualitative researchers: An introduction*. New York: Longman.
- Graham, J. (2006). Weekend Journal, Taste: Adventures in finding a baby sitter. *Wall Street Journal - Eastern Edition*, 248(76), W13. 5 Aralık 2009 tarihinde EBSCOHOST Database'den indirilmiştir.
- Greenfield, P.M., Flores, A., Davis, H., & Salimkhan, G. (2008). What happens when parents and nannies come from different cultures? Comparing the caregiving belief systems of nannies and their employers. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 29(4), 326-336.
- Koren, G., Carmeli, D.B., Carmeli, Y.S., & Halsam, R. (1993). Maturity of children to consent to medical research: The babysitter test. *Journal of Medical Ethics*, 19(3), 142-147.
- Leach, P., Barnes, J., Malmberg, L.E., Sylvac, K., Steinb, A., & the FCCC team. (2008). The quality of different types of child care at 10 and 18 months: a comparison between types and factors related to quality. *Early Child Development and Care*, 178(2), 177-209.
- Marton, F. (1994). Phenomenography. In T. Husén, & T. N. Postlethwaite (Eds.), *The International Encyclopedia of Education* (2nd ed., vol.8 pp.4424-9). NY: Pergamon.
- MEB (2007). *0-6 yas benim ailem egitim programi*. T.C. Milli Egitim Bakanligi kiz teknik Ogretim Genel Mudurlugu Genelge 2007/82. 15 Mart 2010 tarihinde <http://ktogm.meb.gov.tr/genelgeler/benimailem.pdf> linkinden indirilmiştir.
- Shpancer, N., Dunlap, B., Melick, K.M., Coxe, K., Kuntzman, D., Sayre, P.S., Toto, C., Spivey, A.T. (2008). Educators or babysitters? Daycare caregivers reflect on their profession. *Child Care in Practice*, 14(4), 401-412.

- Stuart, C. (2008). Baby sitter charged in toddler's death. *New York Times*, 3-3. 25 Kasım 2009 tarihinde EBSCOHOST Database'den indirilmiştir.
- Webb, G. (1997). Deconstructing deep and surface: Towards a critique of phenomenography. *Higher Education*, 33(2), 195-212.
- Wilson, V., Hall, S., & Davidson, J. (2007). Do the benefits justify the costs? An evaluation of the 'sitter service' in Scotland. *Children & Society*, 21(3), 214-227.
- Wintrob, H. (1997). My ten-month-old co-therapist. *Journal of Feminist Family Therapy*, 9(2), 41-47.
- Wrigley, J. (1999). Hiring a nanny: The limits of private solutions to public problems. *Annals of the American Academy of Political and Social Science*, 563, 162-174.
- Yativ, N. (2005). Nanny, lies, and videotape: Child abuse and privacy rights dilemmas. *Pediatrics*, 115(6), 1791-1792.

İletişim/Correspondence

Yrd. Doç. Dr. Hatice Zeynep İNAN
Dumlupınar Üniversitesi, İlköğretim Bölümü, Okul Öncesi Eğitimi A.B.D
E-mail: haticezeynep@hotmail.com
Fax: + (90) 274- 265 2057

Yrd. Doç. Dr. Özlem DOĞAN-TEMUR
Dumlupınar Üniversitesi, İlköğretim Bölümü, Okul Öncesi Eğitimi A.B.D
E-mail: ozlemtdt@yahoo.com
Fax: + (90) 274- 265 2057

